EKOKEM
Saving natural resources

Ekokem Oyj

Asiantuntijalausunto

7.6.2016

Eduskunta
Suuri valiokunta
SuV@eduskunta.fi

Asiat :
E 88/2015 vp Valtioneuvoston selvitys: Kierto kuntoon - Kiertotaloutta koskeva EU:n toimintasuunnitelma
U 27/2015 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveiksi (jätedirektiivien muuttaminen)

Kiertotaloudella kestävän kehityksen työpaikkoja Suomeen

Taustaa Ekokemistä

Kiertotalous on Sitran tutkimuksen mukaan Suomelle 2,5 miljardin euron uusien liiketoimintojen ja uusien työpaikkojen mahdollisuus. Ekokem on pohjoismainen jäte- ja ympäristönhuoltoyhtiö, joka käytännössä toteuttaa kiertotalouden askeleita Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa. Ekokem työllistää suoraan 650 ja lisäksi välillisesti noin 400 ympäristöalan ammattilaista.

Ekokem on siirtymässä Fortumin omistukseen. Yhdessä Fortum ja Ekokem muodostavat vahvan pohjoismaisen kiertotalousyhtiön, jonka tavoitteena on kasvaa ja kansainvälistyä nopeasti sekä luoda uusia työpaikkoja cleantech-viennillä. Tämän tavoitteen toteuttamisessa kunnianhimoinen ympäristölainsäädäntö ja sen luomat kotimarkkinareferenssit ovat erittäin tärkeitä.

Ekokem on investoinut yhdessä kumppaniensa kanssa lähes 50 miljoonaa euroa Kiertotalouskylään, jonka avulla Riihimäellä ja laajemmin Hämeessä päästään 65-70 % kierrätysasteeseen sekä luodaan 40 uutta työpaikkaa. Meillä on konkreettista kokemusta siitä, että korkeiden kierrätystavoitteiden saavuttaminen on teknis-taloudellisesti mahdollista jo tänä päivänä.

Komission kiertotalouspaketti

EU:n jäsenmaat ovat hyvin erilaisissa lähtöasemissa kiertotalouden toteuttamisessa. Siksi on vaarana, että jäsenmaille asetettavat kierrätys- tai muut tavoitteet jäävät vaatimattomiksi monille jätehuoltoaan jo pitkään kehittäneille jäsenmaille. Onkin tärkeää, että Suomi tarvittaessa ryhtyy kansallisiin toimenpiteisiin, jos yhteisön minimivaatimuksista ei tule tarpeeksi kunnianhimoisia. Tätä kautta Suomi ja suomalaiset yritykset saavuttavat kilpailuetua ja etumatkaa osaamisessa, jota voimme kaupallistaa esim. cleantech-vientinä.

Kiertotaloustiedonannossa ja siihen liittyvissä lainsäädäntöehdotuksissa haluamme kiinnittää valiokunnan huomion alla oleviin seikkoihin. Kommenteissamme viittaamme jätedirektiiveistä laadittuun valtioneuvoston alustavaan kantaan (U-kirje) sekä valtioneuvoston selvitykseen EU:n kiertotaloutta koskevaan toimintasuunnitelmaan (E-kirje).

1. Toisin kuin aikaisemmin yhdyskuntajätteille ja pakkausjätteille asetetut tavoitteet koskevat jätteiden kierrätyksen ja uudelleenkäytön valmistelun lisäksi tuotteiden suoraa uudelleenkäyttöä. Laskentakaavan muutos ei ole kuitenkaan heijastunut ehdotettuihin tavoitteisiin. Tästä johtuen ehdotetut tavoitteet eivät ole riittävän kunnianhimoisia. Lähes kaikkien pakkauslaatujen vuosien 2025 ja 2030 tavoitteet olisi Suomessa jo saavutettu vuonna 2013 (katso YM:n laskelma U-kirjeessä s. 5). Tuotteiden uudelleenkäyttö on tärkeä tavoite kiertotaloudessa, mutta tavoitteiden asettaminen tulee tehdä niin, ettei se pysäytä jo hyvin alkanutta jätteiden kierrätyksen edistymistä. Lisäksi myös muille kuin yhdyskunta- ja rakennusjätteille tarvitaan kierrätys- ja hyödyntämistavoitteita.

   Muutosehdotukset:
   U-kirje, s. 12, 3.–6. kappaleet: Tuotteiden uudelleenkäytön ja jätteiden kierrätyksen tavoitteet tulee asettaa sellaisiksi, että ne edistävät halutusti kiertotalouden edistymistä kaikissa jäsenmaissa. Kierrätykselle ja uudelleenkäytölle tulee jatkossakin asettaa omat erilliset tavoitteensa.
   U-kirje, s. 13, 4. kappale: Jätehierarkian edistämiseen liittyviä sitovia tavoitteita ja muita ohjauskeinoja tulee asettaa myös muille jätteille kuin yhdyskunta- ja rakennusjätteille.

2. Vaarallisten jätteiden ja vaarallisten aineiden hallinta on entistä tärkeämpää, jotta varmistamme turvallisen kiertotalouden. Vaarallisia aineita sisältävistä materiaaleista tulee kerätä tietoja ja niiden jätehuollosta laatia ohjeistusta, jotka ovat jätteiden tuottajien saatavilla. Jätemateriaalien sisältämät aineiden vaaralliset pitoisuudet on tunnistettava ja poistettava pysyvästi ennen kierrätystä. Vaarallisten jätteiden koko jätehuoltoketju tulee olla jäljitettävissä ja sen tulee alkaa jo vaarallisen jätteen tuottajasta. Jos raportointivelvollisuus alkaa vasta vaarallisen jätteen vastaanottajasta ja keskitytään vain suurimpiin toimijoihin, jää jäljitettävyyteen suuri aukko.

   Muutosehdotukset:
   U-kirje, s.14, 5. kappale: Jätelaki velvoittaa jo tällä hetkellä kaikkia toiminnanharjoittajia pitämään kirjaa vaarallisista jätteistä. Jätedirektiiviin esitetty kaikkien vaarallisen jätteen toimijoita ml. vaarallisen jätteen tuottajia koskeva raportointivelvollisuus sähköiseen rekisteriin on otettava käyttöön. Tämä parantaisi merkittävästi vaarallisten jätteiden jäljitettävyyttä ja edistäisi vaarallisten jätteiden erillään pitämistä ja hyödynnettävien jätevirtojen puhdistamista vaarallisista aineista. Se edistäisi myös toiminnanharjoittajien tietoisuutta velvollisuudesta olla selvillä tuottamiensa jätteiden laadusta ja siitä, että vaarallinen jäte on toimitettava käsittelijälle, jolla on tähän toimintaan vaadittava osaaminen ja luvat.

3. Jätehierarkiassa ylöspäin siirtyminen voi jatkossa vaatia kierrätyskelpoisten jätteiden polton rajoittamista.

   Muutosehdotukset:
   E-kirje, s. 3, 4. kappale ja U-kirje, s.12, 2. kappale: Jätteestä energiaa –tiedonantoon tulee sisältyä toimintaohjelma tai tavoite jolla estetään tai vähennetään kierrätyskelpoisten jätteiden polttamista. Mahdollisten taloudellisten ohjauskeinojen, kuten jätteenpolttoveron, tulee koskea kaikkea jätteiden polttamista ml. rinnakkaispoltto ja kaasutus.

4. Lannoitelainsäädännön uusiminen on jo aloitettu yhteisön kiertotalouteen liittyvän toimintasuunnitelman yhtenä osana. Lannoiteasetuksen julkaistu ehdotus oli pettymys siihen nähden, että tavoitteena oli mahdollistaa myös jäteperäisten raaka-aineiden käyttäminen

lannoitevalmisteissa. Annetussa ehdotuksessa vain erilliskerätty biojäte tai erittäin spesifiset teollisuuden biojätteet ovat mahdollisia lannoitevalmisteiden ainesosina. Olemme tunnistaneet monia, sekä orgaanisia että epäorgaanisia, jätteitä ja sivutuotteita, joista voitaisiin jalostaa erilaisia lannoite- ja maanparannustuotteita.

Muutosehdotukset:
E-kirje, s. 2, viimeinen kappale: Yhteisön lannoitelainsäädännön tulee mahdollistaa erilaisten, sekä orgaanisten että epäorgaanisten jäteperäisten raaka-aineiden käyttäminen lannoitteissa ja maanparannusaineissa. Elintarviketurvallisuuden ja ympäristön kannalta riittävän tiukoilla raaka-aineiden kriteereillä voidaan rajata pois vaarallisia aineita tai muita haittatekijöitä sisältävät jätteet. Uusiolannoitteiden valmistus säästää merkittävästi neitseellisiä luonnonvaroja ja niiden käyttö pienentää maatalouden hiilijalanjälkeä.

5. Kiertotalouteen siirryttäessä suuri haaste on tuote- ja jätelainsäädännön harmonisoiminen sekä mahdollisten taloudellisten ohjauskeinojen asettaminen siten, että tuoteturvallisuus ja tasavertaisuus markkinoilla säilyvät. Jätteen ja sivutuotteen määritelmät, jätteeksi luokittelun päättyminen (end-of-waste) sekä maantäytön (backfilling) määritelmä asettuvat kiertotaloudessa uuteen valoon. Muovijätteen end-of-waste – kriteerejä kaivataan jätteiden kansainvälisten siirtojen valvomiseksi. Siirtymävaiheessa on varmistuttava, että jäsenmaissa noudatetaan yhdenvertaisia määritelmiä ja käytäntöjä. Vaarana voi muutoin olla esimerkiksi se, että jätteitä päätyy materiaali-statuksella epäasialliseen ja – eettiseen käsittelyyn kehittyviin maihin.

   Muutosehdotukset:
   U-kirje, s.13, 5. kappale: Maantäyttö, joka luokitellaan jätehierarkiassa kierrätystä alemman tason materiaalihyödyntämiseksi, tulee selvästi määritellä ja sen ulkopuolelle tulee rajata jalostettujen jätemateriaalien käyttäminen esimerkiksi infrarakentamisessa. Jätelaaduista ainakin muovijätteelle tulee laatia jätteiden kansainvälisissä siirroissa sovellettavat end-of-waste – kriteerit sekä laatia menettelytavat, joilla estetään muovijätteiden vienti yhteisöstä materiaali-statuksella.
   E-kirje, s.2, 3. ja viimeinen kappale: Jäsenmailta tulee edellyttää uusiomateriaalien kysyntää lisääviä toimia hankintamenettelyillä, veroratkaisuilla tai muilla toimenpiteillä. Kannatamme esitettyä sektorilainsäädännön harmonisointia mm. siten, että jäteperäisten ja neitseellisten raaka-aineiden laatukriteerit esim. niiden sisältämien haitta-aineiden osalta tulevat yhdenvertaisiksi

Kunnioittavasti

Ekokem Oyj

Mari Puoskari
Senior Vice President, New Business Ventures